

IQAA тақырыптық
талдауына пікірлер
«ІТ білім беру бағдарламаларының сапасы: бағалау және жетілдіру»

Ақпараттық технологиялар саласындағы білім беру қазіргі уақытта жоғары білім берудің ең динамикалық салаларының бірі болып табылады, себебі дәл осы салада оқу бағдарламаларының мазмұны ең жылдам ескіріп, үздіксіз жаңартуды қажет етеді. Осы тұрғыдан алғанда IQAA-ның «ІТ білім беру бағдарламаларының сапасы: бағалау және жетілдіру» тақырыптық талдауы ерекше қызығушылық тудырады, себебі ол бағдарламалардың аккредиттеу талаптарына ресми сәйкестігін ғана емес, сонымен қатар олардың қазіргі заманғы технологиялық, кәсіби және нарықтық өзгерістерге жауап беру қабілетін де зерттейді.

Бұл талдау жоғары білім беру ұйымдарының басты міндетіне негізделген: ІТ білім беру бағдарламасы тек пәндер жиынтығы ғана емес, сонымен бірге заманауи бағдарламалау тілдерімен, цифрлық платформалармен, ақпараттық жүйелермен, киберқауіпсіздікпен, жасанды интеллектпен, телекоммуникациялармен және жаңа технологиялық шешімдермен жұмыс істей алатын мамандарды даярлайтын икемді жүйе болуы тиіс. Сондықтан авторлардың кәсіби стандарттарға, Қазақстандағы жаңа мамандықтар атласына және саланың нақты талаптарына сілтеме жасауы ерекше маңызды.

Талдау үшін 21 білім беру бағдарламасын таңдау қазақстандық университеттерде ІТ мамандарын даярлаудың әртүрлі тәсілдерін көрсетеді. Зерттелген бағдарламаларға бағдарламалық инженерия, есептеу техникасы, ақпараттық жүйелер және телекоммуникациялар сияқты дәстүрлі салалармен қатар цифрлық ауыл шаруашылық жүйелері, иммерсивті технологиялар, киберқауіпсіздік және компьютерлік ғылымдар саласындағы жаңа бағдарламалар кіреді. Осы ауқым Қазақстандағы ІТ білім берудің дәстүрлі бағдарламашыларды даярлаудан біртіндеп асып, бизнес, өндіріс, ауыл шаруашылығы саласы, қауіпсіздік және цифрлық экономикамен байланысқан көпсалалы салаға айналып келе жатқанын көрсетеді.

Арнайы маңыздылығы – кәсіби стандарттар мен жаңа мамандықтарды кеңінен қолдану қажеттігі жөніндегі қорытынды. ІТ салалары үшін бұл аса маңызды, себебі еңбек нарығы дәстүрлі оқу бағдарламаларынан жылдамырақ өзгеріп жатыр. Егер білім беру бағдарламалары цифрлық егіздер, иммерсивті технологиялар, машинамен оқыту, ақпараттық қауіпсіздік, мобильді өзірлеу және ІТ жобаларын басқару сияқты құзыреттерді жедел енгізбесе, түлектердің даярлығы мен жұмыс берушілердің нақты күтілімдері арасында алшақтық пайда болу қаупі бар.

Бағдарламалардың мазмұны талдауда егжей-тегжейлі қарастырылған. Бағдарламаларды бағдарламалық қамтамасыз ету өзірлеу, ақпараттық жүйелер, телекоммуникациялар және инновациялық ІТ салалары сияқты санаттарға бөлу жоғары оқу орындарының ортақ ерекшеліктері мен айырмашылықтарын айқындауға көмектеседі. Бұл тәсіл пәндердің бар-жоғын ғана емес, сонымен қатар олардың өзектілігін, практикалық бағытын, кәсіби тапсырмалармен байланысын және студенттердің кешенді цифрлық құзыреттерін дамыту мүмкіндігін бағалауға мүмкіндік береді.

Практикалық бағыт – ІТ бағдарламаларының сапасының негізгі критерийлерінің бірі. Талдау бизнеспен, жұмыс берушілермен және ІТ индустриясымен ынтымақтастықтың маңыздылығын дұрыс ерекшелейді. Бәсекеге қабілетті түлектер даярлау үшін тек академиялық ортада бағдарламалау немесе ақпараттық жүйелерді оқыту жеткіліксіз. Нақты жобалар, жұмысқа орналастыру, тәжірибелі мамандарды тарту, салалық кейс-стадилер, командалық өзірлеу, клиенттермен жұмыс істеу және оқу бағдарламасын қазіргі технологиялық талаптарға сәйкес жаңарту маңызды.

Адам ресурстарының әлеуеті білім беру бағдарламаларының тұрақтылығында негізгі фактор болып саналады. Ақпараттық технологиялар бағдарламалары үшін оқытушылардың біліктілігі аса маңызды, себебі олар тек мықты теориялық негізге ие болумен қатар заманауи өзірлеу құралдарын, цифрлық жүйелердің архитектурасын, киберқауіптерді, бұлттық технологияларды, деректерді талдау әдістерін және салалық тәжірибені түсінуі тиіс. Сондықтан практик мамандарды оқытушы ретінде тарту, оқытушылардың кәсіби дамуын арттыру, ғылыми-зерттеу және қолданбалы жобаларға қатысу, басылымдар шығару және сыртқы клиенттермен ынтымақтастық сапаның маңызды алғышарттары болып табылады.

IT саласында ресурстарды қамтамасыз ету басқа көптеген оқыту салаларына қарағанда әлдеқайда маңызды. Заманауи зертханалар, лицензияланған бағдарламалық қамтамасыз ету, бұлттық қызметтерге, жабдыққа, желілік инфрақұрылымға, әзірлеу орталарына және арнайы платформаларға қолжетімділік оқыту процесінің сапасына тікелей әсер етеді. Талдау қарастырылған бағдарламалардың айтарлықтай бөлігінде қажетті материалдық ресурстардың бар екенін көрсетуі қуантады; алайда ол жабдықтарды одан әрі жаңарту және жеткізушілермен ынтымақтастықты кеңейту қажеттігін де айқындайды.

Анықталған әлсіз тұстар ерекше назар аударуды қажет етеді. Оларға кәсіби стандарттарды толық қолдана алмау, «Жаңа кәсіптер атласына» жеткіліксіз сілтеме жасау, жаңа бағдарламалардағы бастапқы қиындықтар, оқытушылардың академиялық мобильділігінің шектеулі болуы, қаржыландырылатын зерттеу жобаларына академиялық қызметкерлердің жеткіліксіз тартылуы және материалдық-техникалық ресурстардың әртүрлі деңгейлері жатады. Бұл байқаулар ресми кемшіліктер ретінде емес, IT бағдарламаларының сапасы үздіксіз жаңартуды, сыртқы сараптаманы және технологиялық ортамен тығыз байланысты қажет ететінін көрсететін белгілер ретінде маңызды.

Таланды талдаудан туындайтын ұсыныстар практикалық сипатта және жоғары оқу орындары оларды оқу бағдарламаларын қайта қарау кезінде пайдалана алады. Атап айтқанда, Жаңа кәсіптер атласын белсенді пайдалану, кәсіби стандарттарды жан-жақты қолдану, жұмыс берушілермен ынтымақтастықты нығайту, бағдарламаларды еңбек нарығының талаптарына сәйкес үнемі жаңарту, теориялық және қолданбалы пәндер арасындағы тепе-теңдікті сақтау, оқытушылар арасындағы ғылыми-зерттеу қызметін дамыту және заманауи технологиялар мен жабдықтарға қолжетімділікті кеңейту жөніндегі ұсыныстар ерекше маңызға ие.

Бұл талдау жоғары білім беру жүйесі үшін пайдалы, себебі ол бірнеше факторлардың өзара әрекеттесуінің нәтижесінде ақпараттық технологиялар бағдарламаларының сапасын көрсетеді: заманауи мазмұн, салалық серіктестік, білікті академиялық құрам, заманауи инфрақұрылым, ғылыми-зерттеу қызметі және университеттердің технологиялық өзгерістерге жедел жауап беру қабілеті. Бұл көзқарас цифрлық экономика жағдайында ерекше маңызды, себебі түлектерді тек қазіргі кәсіптерге ғана емес, сонымен қатар алдағы жылдары пайда болатын жаңа кәсіби рөлдерге де дайындау қажет.

Мұндай тақырыптық шолуларды әрі қарай дамыту үшін IT бағдарламаларының жаңарту қарқыны туралы егжей-тегжейлі ақпаратты қосу, түлектердің нақты IT лауазымдарындағы жұмыспен қамтылуын талдау, студенттердің нақты салалық жобаларға қатысуын бағалау, университеттердегі цифрлық инфрақұрылым деңгейін салыстыру және халықаралық IT сертификаттарының оқыту сапасына әсерін зерттеу қажет. IT компанияларымен ынтымақтастық курстық модульдерді нақты жаңартуға, жаңа зертханаларды ашуға, жобаға негізделген оқытуды енгізуге немесе бірлескен оқу өнімдерін жасауға әкелген университеттердің кейс-стадилері қосымша құндылық әкеледі.

Жалпы алғанда, IQAA-ның «IT білім беру бағдарламаларының сапасы: бағалау және жетілдіру» тақырыптық талдауы уақытылы әрі практикалық тұрғыдан маңызды құжат болып табылады. Оның негізгі құндылығы – IT бағдарламаларын аккредитация талаптарының тұрғысынан ғана емес, сонымен қатар технологиялық үрдістерге, кәсіби стандарттарға, жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне және жоғары оқу орындарының ресурстық мүмкіндіктеріне сәйкестігі тұрғысынан да қарастыруында. Мұндай талдау IT білім беруді ақпаратты түрде дамытуға ықпал етіп, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін арттырады және жоғары білім мен Қазақстандағы цифрлық экономика арасындағы байланысты нығайтады.

Бағдарлама менеджері, Есеннов
университеті

А. Ш. Аккенжеева